

2017 - Anul tribuniștilor memorandiști (XLVI):
Tribunismul și ideologia politică a Memorandului
- cel mai important act politic al românilor transilvăneni!

Problemele Legii electorale din 1874: aplicarea legii excludea de la vot masele largi de țărani, care în Transilvania erau în majoritate români. Legea avantaja burghezia maghiară! Erau excluși de la vot „analfabeții” toți cei care nu știau să scrie și să citească în limba maghiară ...

Tribunismul și Memorandul

Premisă: „numărul e temelia valorii noastre”

Tribunismul a militat pentru:

- reconsiderarea atitudinii elitei față de popor,
- o acțiune culturală menită să ridice, sub aspect cultural, economic și politic, nivelul claselor populare, spre a valorifica politic potențialul ce îl oferă aceste categorii imperative

22

Tribunismul = curent ce-și propusese să difuzeze o nouă direcție în spiritul public transilvănean!

Guvernul maghiar sfida persoana împăratului
Cel mai important act politic!

Slavici revendica pentru români rolul de „singura temelie sigură a dezvoltării economice, culturale și politice în această atâr de importantă parte a împărăției”

Manuscriptul lui Slavici (1887) caracterul „iubitor de ordine” al românilor

Revendicări dezirerate

Revendicări dezirerate

Continuăm prezentarea revendicărilor românilor, după sinteza istoricului Vasile Lechințan: «Această revendicare a fost realizată prin înființarea Mitropoliei greco-catolice de Alba Iulia și Făgăraș (independentă deci de Episcopia romano-catolică de la Esztergom, de care biserica unită aparținea până atunci) în 26 noiembrie 1853 prin bula papală Ad Ecclesiam Christi. Biserica ortodoxă română s-a despărțit de cea sârbească de la Karlowitz, reînființându-se Mitropolia ortodoxă română în 24 decembrie 1864. 5. Egalitatea bisericilor românești cu celelalte biserici din țară. (...) în Memorandul din 1892 se arată că guvernul a creat legi pentru ștergerea autonomiei bisericilor românești. Doar Dieta de la Sibiu din 7 septembrie 1863 a votat o lege pentru egala îndreptățire a confesiunilor românești, anulată apoi cu instaurarea dualismului. 6. Lege electorală și reprezentare în dietă conform principiului egalității politice. Tot în primul punct al Petiției Naționale din 1848 se prevede ca națiunea română să „aibă în Dieta țării reprezentanți în proporție cu numărul ei” (...) Odată cu dualismul, această revendicare justă și legală a românilor va fi nesocotită în modul cel mai jignitor prin legea electorală din 1874 (...) aceasta având prevederi separate pentru Transilvania, anume instituite pentru a se menține artificial supremația maghiară și a exclude pe români la vot (...) Românii au hotărât însă să nu participe la alegeri pentru Dietă, în asemenea condiții nedemne pentru un veac liberal, intrând într-o rezistență pasivă față de forul legislativ. 7. Unirea tuturor românilor într-o națiune independentă și autonomă în cadrul statului austriac. (...) 8. Libertatea cuvântului și a presei. (...) 9. Garantarea libertății individuale, a dreptului

de asociere și de întrunire. (...) 10. Înființarea de școli naționale românești, institute tehnice și pedagogice și universități. (...) 11. Desființarea robotelor și dijmelor, împrăștierea țăranilor fără nici o despăgubire. (...) 12. Accesul românilor în dregătorii politice, administrative, juridice și militare. (...) 13. Apartenența comitatelor Crasna, Zarand și Solnocul de Mijloc, precum și a districtului Cetății de Piatră (Chioar) la Transilvania și nu la Ungaria. (...) 14. Anularea denumirii de Pământ Săsesc (Sachenland) formulată în Constituția austriacă din 4 martie 1849 pentru teritoriul regesc din Transilvania. Denumirea s-a făcut fără știrea și consimțământul românilor care locuiesc de veacuri pe acest teritoriu. Protestul a fost înaintat Vienei în 23 martie 1849. 15. Neinclusiunea Banatului în Voievodina sârbească și apartenența lui la Transilvania și nu la Ungaria. (...) 16. Convocarea „Congresului Național Român”. În Petiția Națională din 17 mai 1848 adresată împăratului se cerea permisiunea convocării unei „adunări generale naționale” și constituirea unui Comitet Național permanent ... (...) Ținerea unui „Congres Național Român” este cerută spre aprobare împăratului în petiții de la sfârșitul anului 1860. Acest Congres sau Conferință Națională s-a ținut prima dată la 13-16 ianuarie 1861 și a fost o altă formă de organizare politică a românilor până la constituirea partidelor naționale. 17 Restabilirea vechilor drepturi ale românilor din Apuseni asupra pădurilor. (...) 18. Menținerea vechilor drepturi și libertăți ale grănicerilor năsăudeni. (...) 19. Acordarea unor burse din fondurile statului pentru studenții români meritoși. (...) 20. Scutirea de darea anilor 1848-1849 a românilor din Apuseni (...) 21. Încetarea persecuțiilor politice a fruntașilor români. Cererea este adresată împăratului cu diferite prilejuri (arestarea lui Iancu și Axente Sever, urmărirea în justiție a semnatarilor Pronunciamentului de la Blaj și a autorilor Memorandului din 1892, etc.) 22. Încetarea politicii de maghiarizare făcute de guvernele ungurești și de organizații maghiare sprijinite de guvern (EMKE, etc.) »

Puțini istorici analizează consecvent rolul și strategia tribunștilor în toată această perioadă. Lucrarea „Tribunismul (1884-1905)” apărută la Cluj-Napoca (în 2008), dezvăluie efortul celor șase ani de cercetare pe care autorul Vlad Popovici l-a făcut, în cadrul stagiului doctoral efectuat la Universitatea Babeș-Bolyai, sub îndrumarea prof. univ. dr. Nicolae Bocșan. În Anexă este publicat – o adevărată premieră contemporană – „Proiectul de memorandum al lui Ioan Slavici (1887) Manuscript”, proiect distribuit doar între membrii Comitetului Central Electoral (CCE) al P.N.R.; autorul analizează comparativ „Manuscriptul” lui Slavici cu „Memorandul” (depus în 1892), necunoscutele legate de momentul redactării, dar și al circumstanțelor în care Slavici s-a retras din CCE (după numai trei luni de la alegere, în 1887).

Acest proiect a fost un «act ignorat aproape complet în istoriografia subiectului. Structura actului privilegia o constantă dihotomie, (...) menită să sublinieze relația dintre Habsburgi și români în opoziție cu tensiunile româno-maghiare.(...) Slavici revendicând pentru conaționali săi rolul de „singura temelie sigură a dezvoltării economice, culturale și politice în această atât de importantă parte a împărăției”. Micile artificii retorice prezente în text aveau o dublă finalitate: să demonstreze loialitatea celor care înaintau actul către tron, dar și să măgulească persoana împăratului și dinastia. Vârful elocinței era atins prin afirmația autorului că: „istoria modernă, singura noastră istorie, se începe Preainălțate Doamne, cu ziua, în care am ajuns sub stăpânirea ocrotitoare a Casei de Habsburg” – o mulțumire adusă eforturilor făcute de împărații vienezi pentru progresul românilor de sub

stăpânirea lor.» Liderul tribuniștilor puna accentul pe loialitatea românilor față de împărat expunând în studiul istoric introductiv momentele 1784, 1791, 1848 cu o abordare specifică a problemei alipirii Ardealului la Ungaria (în 1867) susținând că «nu unirea în sine a fost condamnată ..., ci modul în care a fost realizată; fără să se țină seama de drepturile anterioare câștigate și, printr-o Dietă în care elementul românesc, majoritar demografic, era impropriu și insuficient reprezentat. Deși menționa că unirea a fost acceptată datorită caracterului „iubitor de ordine” al românilor, memorandumul din 1892 a adoptat o exprimare mai radicală (...). Dacă actul de la 1892 își susținea aserțiunile mai ales prin elemente de drept și practică juridică, utilizând trimiteri la legi și exemple de nerespectare a lor, textul lui Slavici continua pe aceeași linie retorică, accentuând îndeosebi faptul că, prin încălcarea legilor, guvernul maghiar sfida însăși persoana împăratului, nesocotind actele sancționate de către monarh. Trecând de acest punct, proiectul din 1887 se distanța de varianta finală a Memorandumului. Slavici a preferat să treacă de pe terenul administrației spre chestiuni mai familiare, cum erau cele culturale.»

Istoricii Ioan Aurel Pop și Ioan Bolovan apreciau, în lucrarea „Istoria Transilvaniei” (2013): «Memorandumul din 1892 a reprezentat, indubitabil, cel mai important act politic din Transilvania la sfârșitul secolului al XIX-lea. În acea perioadă s-au produs mutații majore în sfera strategiei și a ideologiei mișcării de emancipare națională a românilor transilvăneni. În opinia unora dintre cei mai avizați specialiști ai problematicii, ideologia Memorandumului s-a identificat până la un punct cu tribunismul, curent ce-și propusese să difuzeze o nouă direcție în spiritul public transilvănean. Pe un asemenea filon și pornind de la premisa că „numărul e temelia valorii noastre”, tribunismul a militat pentru reconsiderarea atitudinii elitei față de popor, pentru o acțiune culturală menită să ridice, sub aspect cultural, economic și politic, nivelul claselor populare, spre a valorifica politic potențialul ce îl oferă aceste categorii.»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xlvi-tribunismul-si-ideologia-politica-a-memorandumului-cel-mai-important-act-politic-al-romanilor-transilvaneni-130403.html>

Arhiva Anunturi online Tribuna sporturilor Publicitate Redactia Tipotrib E-mail Telefon Facebook

Tribuna
Dintotdeauna pentru totdeauna!

Eveniment Actualitate Stiri de pe strada mea Sport Cultura Sanatate Timp liber Tribuna femeilor Descopera lumea

2017-Anul tribuniștilor memorandiști (XLVI): Tribunismul și ideologia politică a Memorandumului - cel mai important act politic al românilor transilvăneni!

Facebook Share 2 Twitter Tweet 0 LinkedIn Share 2

Cautare

12.11.2017 23:17 124 vizualizari 0 comentarii